

Soud patentní rozhoduje o odvolání na základě skutečností a důkazův úřadu patentnímu předložených, nižádných dalších důkazů neprováděje (§ 89 odst. 1 a § 91 odst. 2 zák. pat.)

Rozhodnutí svá vydává z pravidla ve věci samé ve formě rozsudku jménem císaře. Jen tenkrát, shledá-li se, že úřad patentní porušil podstatné formy řízení, jichž opomenutí překazilo, aby zákonné rozhodnutí bylo vydáno, nerozhodne patentní soud ve věci samé, nýbrž poukáže úřad patentní, aby spornou záležitost ještě jednou rozebral a rozhodl (§ 89 odst. 2 zák. pat.).

Rozhodnutí svá vynáší soud patentní většinou hlasů; při rovnosti hlasů rozhoduje předseda (§ 92 zák. pat.).

Rozsudky podepisuje předseda a zapisovatel, ostatní vyřízení nesou označení »c. k. soud patentní« a podpis stálého referenta (§ 11 min. n.).

Rozhodnutí soudu patentního provádí, pokud dotýkají se působnosti patentního úřadu a v zákoně patentním výslovně žádost účastníka předepsána není, ex officio úřad patentní. Jinak zůstaveno jest účastníkům, aby u soudu nebo vůbec u příslušného úřadu za exekuci žádali (§ 13 min. n.).

Soud pozůstalostní viz Příslušnost soudní a Řízení pozůstalostní.

Soud realní viz Příslušnost soudní.

Soud rozepře hlavní viz Příslušnost soudní.

Soud říšský.

I. Pojem a význam.

Rakouský říšský soud má podstatně jiné postavení než německý soud říšský. Německá ústava soudní nezavedla pro spory kompetenční zvláštní právní ústav, nýbrž ustanovuje spíše § 17 něm. ústavy soudní, že o sporech kompetenčních rozhodují zvláštní kompetenční soudy sborové, jejichž zřízení přenechává se zákonodárstvím zemským. Německý soud říšský se sídlem v Lipsku dbá co soud nejvyšší spíše o zachování jednoty práva v říši německé; je první stolicí co úřad trestní pro případy velezrády a zemězrády, pokud zločiny tyto směřují proti císaři neb říši; německý soud říšský je tu soudem vyšetřujícím i zároveň nalézajícím; je dále soudem revisním pro všechny rozsudky soudů porotních, jakož i pro rozsudky komor trestních, jež vynesly tyto co sborové soudy I. stolice a pro něž nejsou soudy revisními vrchní zemské soudy; rozhodují konečně ve třetí stolici ve věcech občansko-právních o revisích proti konečným rozsudkům vrchních zemských soudů podaných. Rakouský soud říšský má s německým jen jméno společné, jeho příslušnost a obor působnosti je však podstatně různým. Ústav říšského soudu opakuje se v dějinách rakouské ústavy často. Již rak. říšský sněm z r. 1849 projednával osnovu zákona, jenž měl za účel zříditi nejvyšší soud říšský a tento měl býti příslušným pro žaloby pro porušení práv ústavních, dále pro sesazování nebo přesazování soudcovských orgánů a rozhodovati ve všech sporech jednotlivých zemí korunních mezi sebou a s vládou; mimo to měl říšský soud rozhodovati též o obžalobách ministerských. Ovšem zůstalo jen při této osnově. Říšská ústava z 4. března 1849 pojala rovněž do státních základních zákonů zavedení nejvyššího soudu říšského, jehož kompetence byla skoro táž, jak shora uvedeno. Avšak ani tento říšský soud v život nevstoupil. Státním základním zákonem ze dne 21. prosince 1867 č. 143 ř. z. byl říšský soud skutečně zřízen a aktivován. Zák. ze dne 18. dubna 1869 č. 44 ř. z. upravuje organizaci

říšského soudu, řízení a výkon nálezů a min. nař. ze dne 26. října 1869 č. 163 ř. z. byl vydán jednacím řád pro říšský soud, konečně povolán byl říšský soud zák. ze dne 22. října 1875 ř. z. 1876 k rozhodování kompetenčních sporů mezi správním dvorem soudním a řádnými soudy, jednak upravil dále zákon tento rozhodování konfliktů mezi říšským soudem a správním dvorem soudním.

II. Obor působnosti říšského soudu.

Říšský soud

1. rozhoduje spory kompetenční

- a) mezi úřady soudními a správními;
- b) mezi soudy řádnými a správním dvorem soudním;
- c) mezi zemským zastupitelstvem a nejvyššími úřady vládními;
- d) mezi samosprávnými orgány zemskými různých zemí v obstarávání a spravování záležitostí jim přikázaných (čl. 2 zák. ze dne 21. prosince 1867 č. 143 ř. z.).

Ad a) Kompetenční spory mezi soudy a úřady správními. K tomu podotýká správa výboru ústavního: Ježto pořadí instancí je při spravedlnosti a správě různý a samostatný a jsou často nejvyšší úřadové soudní a správní o příslušnosti různého náhledu a ježto s druhé strany nemůže ani v případě sjednocení se úřadů účastněných stran býti lhostejno, komu bude příslušnost přiznána; dlužno zříditi neodvislý a ne-stranný orgán k odstranění sporu. S druhé strany poučila však častěji zkušenost, jak je nutným zaručiti do jisté míry samostatnost soudů a neodvislost soudních rozhodnutí ne snad v zájmu stavu soudcovského, nýbrž v dobře porozuměném zájmu státních občanů, jak nutným je dále chrániti příslušnost soudů před přehmaty správy a nalézti vyrovnávací prostředek, jenž nemožným činí zjev ve státním životě dosti často se objevující, že spravedlnost z pravidla podléhá ve sporu s úřady správními. Takovým prostředkem k uklizení sporů kompetenčních je zřízení stolice společné pro spravedlnost a správu, jejíž autoritu by obě uznaly a jejíž výroku by se podrobily, aniž by se musily obávat o svoji samostatnost. Z ustanovení cit. zák. ze dne 21. prosince 1867 č. 143 ř. z., jakož i z praxe říšského soudu plynou pro tento obor působnosti říšského soudu podstatně tyto zásady:

α) Z oboru působnosti říšského soudu co soudu kompetenčního jsou vyloučeny: všechny spory o příslušnost mezi řádnými soudy dále mezi státními úřady správními navzájem, konečně mezi zemskými úřady samosprávnými.

β) Říšský soud projednává a rozhoduje též o takových nárocích, jež vznikly před jeho zřízením neb aktivováním neb jež vznikly v předkonstituční době v Rakousku, pokud jen nároky takové dle svého předmětu spadají do kompetence soudu říšského (rozh. říš. s. ze dne 1. února 1873, sb. »Hye« č. 3, str. 166).

γ) Spory kompetenční, o nichž rozhoduje soud říšský, dělí se ve vlastní a nevlastní; k oněm náležejí kompetenční spory mezi soudy a úřady správními; zde jeví se spor ve svém celém významu, poněvadž spravedlnost jest od správy zákonem přesně oddělena, kdežto spory kompetenční mezi úřady správními náležejí k nevlastním sporům, byť i ne plným právem, neboť nelze popřít, že je tu flagrantní spor, když na př. státní a samosprávné úřady správní si rozhodnutí osobují.

δ) Cit. zák. ze dne 18. dubna 1869 č. 44 ř. z. o organizaci soudu říšského rozeznává dále spory o příslušnost kladné a záporné (§§ 12 a 14). Není tu však takového sporu, když není žádný z úřadů příslušnost tvrdících neb odpírajících příslušným (rozh. ze dne 17. ledna 1887 č. 2, Hye 388).

ε) By tu byl negativní spor kompetenční mezi různými úřady, jest zapotřebí, by oba úřady odmítly svou příslušnost ohledně žádosti touž stranou v téže (konkrétní) věci (causa) činěné (rozh. ze dne 10. července 1882 č. 126, sb. »Hye« č. 258). Není tu negativního konfliktu kompetenčního mezi úřady správními a soudy, když sice ony odepřely rozhodnutí sporné záležitosti, soudy však našly rozsudkem, že žádost žalobcova na ně vznesená místa nemá, poněvadž tím bylo vysloveno, že se žádost žalobní meritorně zamítá, nebylo však tím vysloveno, že se soudní příslušnost odmítá (rozh. ze dne 18. ledna 1892 č. 1, sb. »Hye« č. 537).

ζ) Rozhodnutí říšského soudu nelze se dovolávat, pokud se neprohlásily všechny druhy úřadů nepřislušnými, k nimž se bylo dle povahy případu obrátiti (rozh. ze dne 4. července 1887 č. 91, sb. »Hye« č. 400, ze dne 18. října 1882 č. 206, sb. »Hye« č. 268), avšak není potřeba, by spor kompetenční byl před dovoláním se soudu říšského již na obou stranách vyřízen ve všech instancích (rozh. ze dne 21. ledna 1889 č. 7, věstník min. sprav. 1889 str. 29).

Ad b) Říšský soud co kompetenční soud, k rozhodování konfliktů mezi správním dvorem soudním a soudy řádnými (zák. ze dne 22. října 1875 č. 37 ř. z. z r. 1876). Tu jde zase o otázku, zda věc právní je záležitostí spravedlnosti či věci správní. O tom rozhoduje říšský soud teprve tehda, když taková záležitost byla zahájena u správního soudního dvoru (§ 1 cit. z.). Ježto pro takové spory kompetenční neplatí zvláštní předpisy ohledně řízení, dlužno dle analogie §§ 12 a 13 zák. ze dne 13. dubna 1869 za to pokládati, že všechny procedury náležející k vyšetření konfliktu předsebere, jde-li o pozitivní konflikt, nikoliv správní dvůr soudní, nýbrž súčasťný úřad správní. Úřad tento učiní návrh u soudu říšského a zastupuje věc před soudem tímto.

Ad c) a d) Spory o příslušnost mezi zemským zastupitelstvem a nejvyšším úřadem vládním a mezi státními a samosprávnými úřady: Soud říšský jen tehda jest povolán rozhodovati o takových sporech kompetenčních mezi různorodými (státními neb samosprávnými) úřady, je-li tu zcela konkrétní případ takového sporu kompetenčního, nikdy však tehda, když byl soud říšský požádán o zásadní výrok soudcovský o příslušnosti těch neb oněch úřadů za určitých podmínek neb o vysvětlení příslušných zákonů neb o povšechné vymezení příslušnosti těchto úřadů (rozh. ř. s. ze dne 24. října 1885 č. 253, sb. »Hye« č. 360). Sporů o příslušnost není tu však tehda, bylo-li meritorní rozhodnutí nepřislušného (státního) úřadu již vykonáno, aniž proti tomu vznesl v čas odpor úřad (samosprávní) k meritornímu rozhodnutí příslušný (rozh. ze dne 15. července 1871 č. 93, sb. »Hye« č. 17). Stížnosti proti opatření státního úřadu ústředního pro domnělé porušení příslušnosti zemského výboru nenáleží před správní dvůr soudní, nýbrž před říšský soud (plenární rozh. správního dvoru soudního ze dne 17. září 1877 č. 1085/1090, Samitsch, Z. f. G. u. R., r. 1877 str. 453).

2. Říšský soud co soud kausální (čl. 3 zák. z 21. prosince 1867): Říšský soud rozhoduje o nárocích jednotlivých zemí korunních

proti veškerosti zemí v říšské radě zastoupených a naopak neb proti jednotlivé zemi, dále o nárocích, jež činí si obce, korporace neb jednotlivé osoby proti jednotlivým královstvím neb zemím nebo proti veškerosti jich, pokud nároky takové nelze vyříditi pořadem práva pro veřejno-právní nárok základní neb následkem zvláštních zákonných nařízení. Potřeba zřízení říšského soudu byla pocítována v Rakousku hlavně z toho důvodu, ježto nebylo dosud možným dobývati a prováděti proti říši neb zemi nároky veřejno-právní. Jen tam, kde byla říše nebo země zavázána z důvodu soukromoprávního, bylo možno nastoupiti pořad práva, kdežto v ostatních často veledůležitých případech rozhodovala o nárocích nejdůvodněnějších libovůle úřadů samosprávných; byl-li nastoupen pořad práva, byla žaloba zamítnuta pro nepřislušnost soudu a v nejlepším případě docílilo se místo uznání dobrého práva nejvyššího přiznání milosti zeměpanské, neb jednalo-li se o plnění země, bylo možno podávati petice u sněmu zemského nebo pohledávku co nedobytnou odepsati (viz zprávu ústavního výboru).

Hye (viz jeho III. díl, str. 26) vykládá výraz čl. 3 lit. a) cit. zák. »nároky proti státu« co souznačný s »pohledávkami proti státu« a označuje jimi pozitivní plnění státu ve prospěch žalobce. Že příslušnost soudu říšského není obmezena na spory specificky státoprávní, plyne z obsahu čl. 3 lit. a), kde uvádějí se mezi nároky spadajícími do kompetence soudu říšského též takové, jež přísluší obcím, korporacím a jednotlivým osobám proti některému království neb zemi nebo proti jich veškerosti, nároky tedy, jež dle povahy věci vykazují spíše pravidelně ráz správněsoudní, než ráz státoprávní (rozh. říš. s. ze dne 26. dubna 1876 č. 71, sb. »Hye« č. 104). Kompetence soudu říšského je odůvodněna, když z více titulů právních, jež jsou základem žaloby, jen aspoň jeden jest povahy veřejno-právní (rozh. ze dne 26. ledna 1876 č. 8, sb. »Hye« č. 98). Příslušnost k rozhodování o nárocích proti státnímu eráru je obmezena na ty případy, kde se jedná o závazek jen království neb zemí v říšské radě zastoupených (rozh. ze dne 25. dubna 1873 č. 38, sb. »Hye« č. 44). Proto rozhoduje o nárocích veřejnoprávních, jež přísluší jednotlivé osobě proti státnímu eráru, jakmile nárok dovozuje se přímo ze zákona, soud říšský a nikoliv správní soudní dvůr (rozh. ř. s. ze dne 15. července 1871 č. 98, sb. »Hye« č. 1874, str. 185). Kdo žádá od státu přiměřenou náhradu majetkoprávní újmy, utrpěné neodůvodněným trestním odsouzením, může svůj nárok vznést u soudu říšského v 60 dnech po doručení rozhodnutí ve věci té ministra spravedlnosti a sice na základě čl. 3 lit. a) st. z. z. z 21. prosince 1867 č. 143 ř. z. o zřízení soudu říšského (§ 8 zák. ze dne 16. března 1892 č. 64 ř. z.).

4. Říšský soud co soud ústavní.

Soud říšský je nejvyšším úřadem soudním k ochraně ústavních práv politických státních občanů a rozhoduje o stížnostech státních občanů pro porušení práv politických ústavou zaručených, když byla záležitost vyřízena cestou správní zákonem předepsanou (čl. 3 ad b) zák. ze dne 21. prosince 1867 č. 143 ř. z.). Tam, kde jde o otázky práva veřejného, kde právo jednotlivců není pevně vymezeno, je nutnou ochrana soudního orgánu, který svým vysokým postavením, svou neodvislostí a nepředpojatostí nejlepší záruku poskytuje, že v takových případech platiti má ne arbitrární moc administrace, nýbrž právo a slušnost; má tedy zřízení soudu říšského velikou politickou hodnotu a to tím větší, poněvadž instituce tato podá

skutečný důkaz, že všechny národnosti v různých královstvích a zemích žijící tam, kde jde o ochranu všeobecných práv politických, mají solidární zájmy, jež s uspokojením mohou svěřiti společnému soudci nejvyššímu. S těchto hledisek je státní základní zákon o zřízení soudu říšského závěrečným kamenem ústavy a jednou z nejdůležitějších záruk jejích. Ingerence soudu říšského je však jen na ty případy obmezena, kde se jedná o porušení práv politických ústavou, t. j. státními základními zákony zaručených — a takové stížnosti jsou jen tehda přípustěny, když byla záležitost předkem vyřízena cestou správní; tím vyloučena je obava, že by zasahováno bylo do práv moci správní. S druhé strany je ochrana práv politických státními základními zákony zaručených dosti důležitou, by se nepřipustila stížnost k nejvyššímu soudu též proti náhledům úřadů administrativních, neb zde jedná se o ochranu případů, kde ústava nemá po ruce chránící moci sborů zastupitelských, ve kterých ústavnost s přehmaty neb omylnými náhledy a názory moci administrativní se utkává a má zapotřebí neodvislého soudce, by v jednotlivém případě nezanikla bez ochrany právě tam, kde doslov ústavy jeví účinnost životní (zpráva ústavního výboru). Náležitost státním zákonem předepsaná ohledně příslušnosti soudu říšského k rozhodování o stížnostech pro porušení práva politického ústavou zaručeného, že totiž třeba předběžného vyřízení záležitosti cestou správní, musí býti vykládána tak, že toto vyřízení musí předcházeti, když a pokud záležitost tato jest dle stávajících předpisů přikázána úřadům správním (rozh. ze dne 17. července 1878 č. 140, sb. »Hye« č. 162). Práva státních občanů t. j. práva politická rakouským občanům státním ústavou zaručená, přísluší patrně též obcím, korporacím a po právu zřízeným spolkům, společnostem a výborům okresním, a jsou tudíž všechny tyto osoby právnické legitimovány podati stížnost pro porušení práv takových u soudu říšského (sb. »Hye« č. 129, 176, 259, 269, 393, 394, 395, 396, 397, 404 a 423). Právo zabezpečené pouze řádem obecním nelze pokládati za právo zaručené ústavou (sb. »Hye« č. 489). Stížnost k říšskému soudu pro tvrzené porušení práva politického ústavou zaručeného je vyloučena, když porušení stalo se úřadem správním u výkonu moci disciplinární co stíhání porušení povinností služebních neb co potrestání úředníka (sb. »Hye« č. 331, 478, 571) (viz Mayerhofer: Pol. Verwaltungsdienst, 5. vyd., str. 152 nn.).

III. Organisace soudu říšského.

1. Říšský soud sídlí ve Vídni a sestává z presidenta a jeho náměstka, jež jmenuje císař na dobu jich života, dále z 12 členů a 4 náhradníků, jež jmenuje rovněž císař na dobu jich života z osob navržených říšskou radou. Poslanecká sněmovna navrhuje 6 členů a 2 náhradníky a panská sněmovna též 6 členů a 2 náhradníky. Návrh děje se tak, že se označí pro každé místo tři mužové (čl. 5 zák. ze dne 21. prosince 1867).

2. Úřad presidenta a jeho náměstka, jakož i úřad členů a náhradníků je úřadem čestným. Členové však, kteří nebydlí trvale ve Vídni, obdrží, pokud jsou přítomni schůzím říšského soudu, po dobu zasedání denního platu 10 zl. a náhradu útrat cestovních 1 zl. za každou míli vzdálenosti jich bydliště od Vídně a sice za cestu tam i zpět. Stálí referenti, jež volí říšský soud ze svého středu na dobu 3 let, požívají ročního odškodnění 3000 zl. President, stálí referenti a náhradníci musí bydleti ve Vídni.

3. Členové říšského soudu skládají před nastoupením úřadu přísahu,

že budou vždy zachovávatí státní zákony základní a všechny ostatní zákony a že budou svědomitě plniti své povinnosti.

4. K usnášení se je třeba vedle předsedy přítomnosti aspoň 8 hlasujících a zapisovatele.

5. Říšský soud volí ze středu svých stálých členů hlasovacími lístky stálé referenty na 3 roky (§§ 3 a 4 zák. ze dne 18. dubna 1869 č. 44 ř. z.).

6. Je-li presidentu a jeho náměstkovi bráněno úřad vykonávati, zastává je nejstarší stálý člen ve Vídni, pokud není stálým referentem. Podání říšského soudu došlá přikazuje president zpravidla stálému referentu a jen ze zvláštních důvodů jinému členu (viz §§ 3—8 jedn. ř. s.).

IV. Řízení před říšským soudem.

1. O své příslušnosti rozhoduje konečně a právoplatně říšský soud sám. Odkáže-li soud říšský záležitost nějakou soudu řádnému neb úřadu správnímu, nelze rozhodnutí odepřítí pro nepříslušnost (čl. 4 zák. ze dne 21. prosince 1867).

2. Soud říšský rozhoduje jen k návrhu účastníků.

3. Při pozitivních sporech kompetenčních a sice:

a) mezi soudy a státními úřady správními neb mezi státními úřady správními činí návrh na rozhodnutí u říšského soudu zemský úřad správní neb vyšší úřad správní (§ 12 zák. ze dne 18. dubna 1869). Návrh nemohou tudíž činiti státní a samosprávní úřady I. stolice. Nemohou dále návrh činiti: soudy a strany sporné; ony proto ne, poněvadž dle řádu a ústavy soudní nemohou soudy zpravidla z moci úřední nastupovati; tyto proto, poněvadž nejsou legitimovány, když úřady soudní a správní příslušnosti se domáhají, pečovati o zachování zákonných hranic kompetenčních. Ostatní úřady správní, jež nejsou tedy ani úřady vyššími ani zemskými úřady správními, oznamte dotýčný případ k návrhu úřadu vyššímu; oznámení stane se při úřadech státních ministerstvu, při úřadech samosprávných zemskému výboru; oběma je právo vyhrazeno, záležitost dříve, než ji předloží říšskému soudu k rozhodnutí, zkoumati a pak návrh na předložení říšskému soudu schváliti neb zamítnouti (§ 12 odst. 2 a 4).

b) Při kompetenčních sporech mezi zemským zastupitelstvem (zemským výborem) a nejvyššími úřady vládními je každý z těchto úřadů oprávněn, navrhnouti řešení sporu soudem říšským.

c) Při sporech mezi samosprávnými úřady zemskými různých zemí, v záležitostech přikázaných jich obstarávání a správě, přísluší právo toto zemským zastupitelstvům (zemským výborům).

4. Pro negativní spory kompetenční platí podstatně jiné řízení, než při pozitivních sporech o příslušnost. Kdežto při těchto si strany stěžovati nemohou a návrh mohou učiniti výhradně jen úřadové správní, přiznává se při negativních sporech o příslušnost mezi soudy a úřady správními výhradně jen stranám právo stížnosti. Stížnost jeví se jako žaloba pro odepření právní pomoci, jímž jsou ohroženy zájmy jednotlivcovy, tudíž též jednotlivec může žalovati. Žalobce prokaž negativní spor kompetenční a spor takový mezi soudy a úřady správními je konstatován, když úřadové tito odpírají svoji příslušnost v téže věci byť i s různých hledisek a o různých žádostech (rozh. ze dne 10. července 1882 č. 126, sb. »Hye« č. 258, ze dne 19. ledna 1881 č. 5 sb. »Hye« č. 232).

5. Forma a obsah návrhů, pokud se týče, stížností k říšskému soudu:

a) Při pozitivních sporech kompetenčních obsahuj návrh u říšského soudu učiněný průkaz, že úřad správní osoboval si příslušnost ve věci u soudu I. nebo vyšší stolice zahájené v době, kdy výrok soudu ve věci hlavní nebyl ještě právoplatným, a lze návrh učiniti jen v 60 dnech ode dne, kdy byl nárok vznesen k soudu (§ 12 odst. 3).

b) Podává-li při negativních sporech o příslušnost strana stížnost, podejž svou žádost důvody a potřebnými doklady opatřenou přímo u soudu říšského (§ 14).

c) Při sporech kompetenčních mezi zemským zastupitelstvem a nejvyššími úřady vládními budiž žádost zemského výboru o rozhodnutí sporu podána též přímo u soudu říšského (§ 15).

d) Má-li říšský soud rozhodnouti o nároku proti některému království neb zemi na říšské radě zastoupené nebo proti veškerosti jich, nárok ten se nehodí na pořad práva, udejž osoba, korporace, obec, země nebo veškerost zemí, která činí návrh na rozhodnutí říšským soudem, ve své žádosti skutkové okolnosti a poměry, jež jsou základem nároku, jakož i průvody k odůvodnění nároku a připoj potřebné doklady (§ 16 odst. 1 zák. ze dne 18. dubna 1869). Z předpisu § 16 vyplývá, že předpisy s. ř. o instruování žaloby též zde platí, ježto nutno uvéstí v žalobě okolnosti skutkové a právní, z nichž vyplývá právní důvod. Dodatečná změna žaloby je vyloučena (rozh. říš. s. ze dne 1. února 1879 č. 3, sb. »Hye« č. 39).

e) Jde-li o rozhodnutí stížnosti státního občana pro porušení práv politických jemu příslušejících, připoj strana v svých právech politických poškozená k žádosti řádně odůvodněné rozhodnutí příslušného úřadu správního.

f) Žádost přesně označ osobu, korporaci neb úřad, který se porušení dopustil, jakož i průkaz, že byla záležitost vyřízena předepsanou cestou správní, a budiž podána nejdéle ve 14 dnech po doručení rozhodnutí poslední instance správní.

g) 14denní lhůta propadná počíná běžeti — rozhodly-li vyšší úřady správní o tom prozatímně a věcně — teprve dnem doručení rozhodnutí vyššího úřadu správního (rozh. ze dne 17. července 1878 č. 140, sb. »Hye« č. 162).

6. Právní zastupování: Návrh na rozhodnutí sporu kompetenčních podaný stranou soukromou (§ 14 zák. ze dne 16. dubna 1869), dále žaloba jednotlivých osob pro rozhodnutí o nárocích ve smyslu čl. 3 ad a) zák. ze dne 21. prosince 1867 a konečně stížnosti pro porušení práv politických musí býti podepsány advokátem (§§ 14, 16, 17 zák. ze dne 18. dubna 1869). Účastníci mohou se při ústním jednání sami zastupovati neb dáti se advokátem zastupovati. Úřady, korporace a obce zastupují zmocněnci z jich středu odeslaní (§ 24 cit. z.).

7. Předběžná vyhledávání (řízení instrukční): Je-li potřebným k přípravě jednání výslech účastníků, svědků neb znalců, neb je-li třeba opatřiti listiny neb jiné doklady, obrať se referent dopisy na příslušné úřady, by šetření předsevzaly a jemu zaslaly (§ 21 zák. ze dne 18. dubna 1869).

8. Protispis: Pohnaná strana podejž protispis ve lhůtě 14denní, kterou lze z důležitých příčin prodloužiti; k tomu cíli připoj strana, která si stěžuje, pokud se týče, podání vznesla, opis své stížnosti nebo podání (§ 90 jedn. ř.).

9. Otázky předběžné: O předběžné otázce, má-li býti návrh pro nepříslušnost, zmeškání zákonné lhůty nebo nedostatek formálních zákonných náležitostí zamítnut, rozhodne soud říšský v sezení neveřejném.

10. Jednání před soudem říšským:

a) Jednání je ústní a veřejné. Veřejnost lze vyloučiti z důvodů mravnosti a veřejného řádu usnesením. V takovém případě může každý účastník žádati za připuštění 3 důvěrníků.

b) Ministerstva mohou k jednání říšského soudu odeslati zástupce, by hájil zájmy dotyčných odvětví správních. Tento je oprávněn žádati o slovo, by bližší vysvětlení podal, k čemuž ostatně může býti též soudem říšským vyzván.

c) O položeném jednání v kompetenčních konfliktech mezi soudy a úřady správními vrozuměno buď též ministerstvo spravedlnosti a osoby při tom účastněné.

d) Nařízené jednání lze odložit do jiné periody zasedací jen v souhlasu obou stran neb shledá-li toho říšský soud potřebu za příčinou dalších nutných šetření.

e) Ústní jednání počíná přednesem referenta. Předseda řídí jednání a bdí nad zachováním pořádku a řádu. Pečuje z povinnosti úřední o úplné vyčerpání věci a může též mezi jednáním naříditi obeslání svědků a znalců k objasnění věci. Členové říšského soudu mají právo klásti dotázky. Též účastníci a jich zástupci mohou klásti dotázky svědkům a znalcům k objasnění věci. Vzejde-li pochybnost o přípustnosti otázky, rozhodne říšský soud usnesením. O námitkách proti řízení, jakož i o návrzích učiněných během řízení, rozhoduje jedině soud říšský (§§ 23—27 zákona ze dne 18. dubna 1869).

11. Nedostavení se k jednání a zmeškání lhůty: Nedostavení se účastníků a jich zástupců není na závalu jednání a rozhodnutí. Jde-li však o stížnost pro porušení ústavních práv politických, pokládá se nedostavení se stěžovatele nebo jeho zástupce v hodinu k jednání určenou za upuštění od stížnosti (§ 24). Lhůty v §§ 12 a 17 stanovené jsou neprodlužitelné. Uvedení v dřívější stav pro zmeškání lhůt těchto je vyloučeno (§ 18).

12. Nález říšského soudu:

a) Jakmile byla věc dostatečně projednána, skončí se jednání a vynese se nález. Porada a hlasování je neveřejným.

b) Soud říšský není při rozhodování vázán pravidly průvodními; rozhoduje dle svého volného přesvědčení, uvažuje skutečnosti a poměry při jednání rozebrané.

c) Soud říšský rozhoduje absolutní většinou hlasů. Předseda hlasuje jen při rovnosti hlasů; mínění, ke kterému se připojí, stane se usnesením.

d) Říšský soud podobně jako jiný soud zkoumá platnost nařízení a rozhoduje o tom. Nesmí však zkoumati platnost zákonů náležitě vyhlášených.

e) Prohlášení nálezů: Nález budiž ústně prohlášen s nejpodstatnějšími důvody v témže sezení, není-li to však možným, s úplnými důvody rozhodovacími v jiném veřejném sezení říšského soudu, o kterémž budtež účastníci vrozuměni. Nález buď prohlášen, i když se účastníci vzdálili nebo do sezení k tomu cíli určeného se nedostavili.

f) *Vyhotovení nálezů*: Nálezy říšského soudu vyhotovují se jménem císaře. Vyhotovené nálezy obsahují jména všech členů, kteří při nálezů spolupůsobili, a podepsány buďtež předsedou a zapisovatelem. Pečováno budiž o to, by vyhotovené nálezy i s důvody rozhodovacími byly účastníkům pokud možná brzo doručeny.

g) *Obsah nálezů*:

α) Při sporech kompetenčních ve smyslu čl. 2 státního základního zákona o dosazení soudu říšského obmezí se nález, nedotýkaje se věci samé. prostě na rozhodnutí otázky příslušnosti (§ 33). Rozhoduje o sporech kompetenčních, nesmí říšský soud rozhodovati o nákladech sporu (rozh. z 19. července 1877 č. 151, sb. »Hye« č. 137).

β) Při rozhodnutích o sporných nárocích veřejnoprávních ve smyslu čl. 3 lit. a) cit. z. budiž v nálezů vysloveno, zda se žádosti místa dává a v jakém objemu a během které doby dlužno závazek splniti. Nález rozhodne zde též o náhradě nákladů.

γ) Při rozhodnutí o stížnostech pro porušení práv politických ve smyslu čl. 3 lit. b), vysloví nález, zda a v jakém objemu bylo právo politické porušeno (§ 35).

h) *Výkon nálezů*: O výkon nálezů říšského soudu, pokud se arcit výkon připouští, obraťtež se účastníci na příslušné soudy a úřady správní (§ 39), též při exekuci zjišťovací neb jinakých prozatímních opatřeních, když dotyčná věc je zahájena před soudem říšským (§ 40). Vznesením věci na říšský soud se exekuce v odpor vzatého správního opatření sice nestaví, výkon však budiž až do rozhodnutí říšského soudu suspendován, když by výkonem byla způsobena škoda nenahraditelná (§ 41).

13. *Obnova*: Obnova připouští se jen v případech čl. 3 lit. a) státního základního zákona o dosazení soudu říšského; o přípustnosti rozhoduje jen říšský soud. Obnovu lze povolit jen tehda, jsou-li zde takové závažné novoty, ze kterých se podává podstatně jiný skutkový nebo zákonný stav věci, než který byl základem dřívějšímu nálezů (rozh. ze dne 21. dubna 1881 č. 73, sb. »Hye« č. 236; ze dne 22. října 1873 č. 102, sb. »Hye« č. 46) (§ 37).

14. *Exceptio rei judicatae* lze opíratí jen o výrok soudcovský ve věci již vynesený, nikoliv však též o předchozí rozhodnutí správní; neboť naproti soudu říšskému jako naproti každému soudu lze konstatovati dle povahy věci rem judicatum jen soudním výrokem, nikoliv však administrativním rozhodnutím, ježto státním základním zákonem ze dne 21. prosince 1867 č. 143 ř. z. vyslovena byla ochrana soudu říšského právě proti zamítání nároků proti státnímu eráru cestou správní, tudíž jest pokládati předchozí rozhodnutí správní za faktickou podmínku, za které lze nároku takovému před soudem říšským platnosti zjednatí (rozh. ze dne 23. ledna 1878 č. 12, sb. »Hye« 147).

V. *Řízení při kompetenčních sporech mezi soudem říšským a správním dvorem soudním*.

Zde jedná se vždy o záležitost správní, o které rozhodovati může příslušetí též správnímu soudnímu dvoru ve smyslu čl. 15 st. z. o moci soudcovské. Při sporu takovém dvou nejvyšších úřadů soudních, jež jsou sobě na rovni, bylo hned z předu vyloučeno, by konflikty takové řešil třetí nejvyšší tribunál. Předpis § 2 zák. ze dne 22. října 1875 č. 37 ř. z., že spory takové rozhoduje senát složený ze 4 členů obou soudů pod před-

sednictvím presidenta nejvyššího soudu neb jeho náměstka, odpovídá úplně zásadě parity, kdežto intervencí presidenta nejvyššího soudu, pokud se týče, jeho spolupůsobením co předsedy tohoto smíšeného senátu vtiskuje se tomuto senátu známka nejúplnější objektivity. Složený senát může návrh na rozhodnutí tvrzeného konfliktu kompetenčního mezi správním dvorem soudním a soudem říšským pouhým usnesením a limine zamítnouti, nenařídív vůbec veřejné jednání (rozh. ze dne 9. června 1880 č. 66, sb. »Hye« V., str. 1037). Návrh na rozhodnutí takových sporů učiň dle toho, zda-li obě strany příslušnost si osobují nebo příslušnost odmítají, buď nejvyšší úřad správní nebo strana súčastněná. Žádost strany musí býti advokátem podepsána. Afirmativní spor o příslušnost je tu jen tehda, když oba soudy si příslušnost v téže věci a vztahu právním osobují a nálezy jejich si ve vlastním obsahu odporují (rozh. ze dne 9. června 1880 č. 66, sb. »Hye« V., str. 1037). Negativní spor o příslušnost je tu tehda, když oba soudy příslušnost odmítají, poněvadž odmítající soud druhý za příslušný považuje a jemu ihned záležitost k rozhodnutí přikazuje (rozh. ze dne 9. června 1880 č. 73, sb. »Hye« V., str. 1040).

Soud společenství rozepře viz Příslušnost soudní.

Soud správní viz Dvůr soudní správní.

Soud věci stížené viz Příslušnost soudní.

Soudy (řádné civilní).

I. Pojem a rozdělení:

Řádné civilní soudy jsou orgány státní určené k tomu, aby v mezích jim co do territoria a obsahu vytčených vykonávaly jménem státu veškerou pravomoc, pokud výkon její není vyhrazen některému soudu zvláštnímu. (na př. soudu živnostenskému, úřadu dvorního maršálka, soudům rozhodčím, smírčím, soudům konsulárním a p.).

K řádným soudům civilním jest počítati dle § 1 j. n.: soudy okresní, okresní soudy pro věci obchodní a námořské, zřízené v sídle samostatných soudů obchodních, po případě i na místech jiných (§ 2 odst. 2 j. n.), soudy krajské, pokud se týče (t. j., jsou-li zřízeny v hlavním městě té které korunní země), soudy zemské, pak soudy obchodní resp. obchodní a námořské (v Praze, ve Vídni a Terstu), vrchní soudy zemské a nejvyšší soudní dvůr ve Vídni.

Soudové tito dělí se:

1. dle toho, rozhodují-li již původně tu kterou záležitost právní nebo zabývají-li se přehlídkou a přezkoumáním správnosti rozhodnutí od soudů jiných (nižších) vydaných, na soudy první, druhé a třetí stolice. V první instanci rozhodují všechny soudy okresní; soudy krajské a zemské, jakož i soudy obchodní jsou buď instancí první nebo druhou, vrchní zemské soudy rozhodují vždy jen jako stolice druhá (výjimku tvoří jen spory syndikátní), nejvyšší soudní dvůr ve Vídni jest stolicí třetí (pro rozepře syndikátní stolicí druhou). Viz článek »Příslušnost«.

2. Dle toho, je-li rozhodování svěřeno jen jedině osobě nebo většímu počtu osob (senátu), na soudy o soudcích jednotlivých (Einzelgerichte), a soudy sborové (Gerichtshöfe). K prvním patří soudy okresní, k druhým všechny soudy ostatní.

3. Dle toho, zabývají-li se jen rozhodováním právních záležitostí nebo přísluší-li jim i výkon exekuce, na soudy rozhodovací a soudy výkonné.